

Bryssel, 26. marraskuuta 2018
(OR. en)

14551/18

DEVGEN 219
GENDER 44
SUSTDEV 15
SOC 725
ONU 100
ACP 120
RELEX 990
COHAFA 104
COHOM 150

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Päivämäärä:	26. marraskuuta 2018
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro:	14027/18
Asia:	Sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskeva EU:n toimintasuunnitelma (GAP II): "Sukupuolten tasa-arvon ja naisten vaikutusvallan vahvistaminen EU:n ulkoisissa toimissa" – täytäntöönpano vuonna 2017 – Neuvoston päätelmät (26. marraskuuta 2018)

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston 3654. istunnossaan 26. marraskuuta 2018 hyväksymät päätelmät aiheesta "Sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskeva EU:n toimintasuunnitelma (GAP II): Sukupuolten tasa-arvon ja naisten vaikutusvallan vahvistaminen EU:n ulkoisissa toimissa – täytäntöönpano vuonna 2017"

Neuvoston päätelmät aiheesta "Sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskeva EU:n toimintasuunnitelma (GAP II): Sukupuolten tasa-arvon ja naisten vaikutusvallan vahvistaminen EU:n ulkoisissa toimissa – täytäntöönpano vuonna 2017"

1. Kysymyksissä, jotka koskevat sukupuolten tasa-arvoa, kaikkien naisten ja tyttöjen mahdollisuutta nauttia täysimittaisesti kaikista ihmisoikeuksista sekä naisten ja tyttöjen vaikutusvallan vahvistamista, on yleisesti ottaen tapahtunut huomattavaa edistystä. Edistyminen on kuitenkin edelleen epätasaista eri alueilla ja maiden sisällä. Monissa osissa maailmaa tytöt ja naiset jätetään yhä järjestelmällisesti huomiotta ja heitä syrjitään. Monissa maissa naisten poliittinen osallistuminen on vähäistä. Jatkuvia ja joissain tapauksissa ennennäkemättömiä naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksien rikkomuksia ja loukkauksia tapahtuu päivittäin.
2. Lähes missään maassa naiset eivät vielä ole tasa-arvoisia miesten kanssa, jos kyseessä ovat tulot, laadukas koulutus, ammatillinen koulutus ja mahdollisuus saada terveyspalveluja tai käyttää teknologiaa. Naisilla ei useinkaan ole samanlaisia käyttö- tai hallintaoikeuksia tuotantoresursseihin, kuten maahan. Palkattoman hoivatyön taakka kohdistuu edelleen kohtuuttomalla tavalla naisiin ja tyttöihin. Veden, sanitaation ja hygienian puute aiheuttaa sen, että naisten ja tyttöjen on suhteettoman paljon muita vaikeampaa elää turvallista, tuottavaa ja terveellistä elämää. Sukupuoleen perustuva eriarvoisuus saa aikaan sen, että naiset ja tytöt kohtaavat kohtuuttomasti köyhyyttä, he eivät voi nauttia kaikista ihmisoikeuksista täysimittaisesti ja he eivät saa mahdollisuuksia hyvinvointiin.
3. Tilannetta pahentavat konfliktit, ilmastonmuutoksen vaikutukset, luonnonkatastrofit ja pakkomuutto. Seksuaalista ja sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa käytetään poliittisiin, taloudellisiin ja sotilaallisiin tarkoituksiin. Neuvosto pitää tässä yhteydessä myönteisenä, että vuoden 2018 Nobelin rauhanpalkinto päätettiin antaa toimijoille, jotka pyrkivät lopettamaan seksuaalisen väkivallan käytön aseena sodissa ja aseellisissa selkkauksissa. Naisilla ja tytöillä käydään ihmiskauppaa, heitä orjuutetaan ja jopa myydään kauppatavarana. Vahingolliset käytännöt, kuten naisten sukuelinten silpominen sekä lapsi-, varhais- ja pakkoavioliitot, ovat sitkeässä, ja ne ovat vakavia ihmisoikeusloukkauksia.

4. Tätä taustaa vasten ja EU:n säännösten mukaisesti neuvosto vahvistaa EU:n ja jäsenvaltioiden olevan sitoutuneita edistämään naisten ja tyttöjen kaikkien ihmisoikeuksien täyttä toteutumista, sukupuolten tasa-arvoa sekä naisten ja tyttöjen vaikutusvallan vahvistamista prioriteettina kaikilla toiminta-aloilla. Naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksien, sukupuolten tasa-arvon sekä naisten ja tyttöjen vaikutusmahdollisuuksien edistäminen, suojeleminen ja toteutuminen ovat EU:n yleisiä prioriteetteja ja tavoitteita. Sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskeva EU:n toimintasuunnitelma on keskeinen keino saavuttaa nämä tavoitteet. Monia esteitä on vielä voitettava. Sen lisäksi, että edistymistä on nopeutettava, on tähänastiset saavutukset säilytettävä ja turvattava, jotta ne eivät vaarannu eikä kehityksessä tule takaiskuja.
5. Neuvosto palauttaa mieleen EU:n ja sen jäsenvaltioiden sitoumuksen saavuttaa kestävä kehityksen kaikki 17 tavoitetta vuoteen 2030 mennessä ja vahvistaa, että sukupuolten tasa-arvo sekä naisten ja tyttöjen kaikkien ihmisoikeuksien täysi toteutuminen ja heidän vaikutusvallan vahvistuminen ovat keskeisellä sijalla Agenda 2030 -toimintaohjelmassa sekä itsenäisinä tavoitteina että läpileikkaavina prioriteetteina "ketään ei jätetä" -periaatteen mukaisesti. Tässä yhteydessä neuvosto pitää myönteisenä vuonna 2017 saavutettua edistymistä erityisesti kestävä kehityksen tavoitteissa 5 (sukupuolten tasa-arvo ja kaikkien naisten ja tyttöjen voimaantuminen), 1 (köyhyyden poistaminen), 8 (säällinen työ ja talouskasvu) ja 16 (rauha, oikeus ja vahvat instituutiot). Sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskeva EU:n toimintasuunnitelma auttaa osaltaan toteuttamaan kehityspolitiikkaa koskevaa eurooppalaista konsensusta osana Agenda 2030 -toimintaohjelmaan liittyvää EU:n yleistä toimintakehystä kaikilla ulkoisten toimien aloilla.
6. Neuvosto palauttaa mieleen sukupuolten tasa-arvosta ja kehityksestä 26. toukokuuta 2015 annetut päätelmät, sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevasta toimintasuunnitelmasta (2016–2020)¹ (GAP II) 26. lokakuuta 2015 annetut päätelmät ja sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevan EU:n toimintasuunnitelman (GAP II) vuotuisesta täytäntöönpanokertomuksesta 2016 11. joulukuuta 2017 annetut päätelmät ja toistaa, että on tärkeää varmistaa toimintasuunnitelman strateginen ja tehokas täytäntöönpano, seuranta, arviointi, raportointi ja jatkotoimet kaikissa EU:n ulkosuhteissa.

---

¹ Asiak. 13201/15.

7. Neuvosto pitää myönteisenä edistymistä, jota on tapahtunut GAP II -toimintasuunnitelman toteuttamisessa, kuten se esitetään toisessa vuotuisessa täytäntöönpanokertomuksessa², ja antaa tunnustusta edistymiselle, jota on tapahtunut kaikkien institutionaalisen kulttuurin muutosta koskevien tavoitteiden saavuttamisessa. Näitä ovat omistautuneempi poliittinen ja hallinnollinen johtajuus, sisäisen ja ulkoisen tasa-arvoasiantuntemuksen ja tasa-arvoanalyysien tehostettu käyttö, tehokkaampi tasa-arvokysymysten valtavirtaistaminen, varsinkin budjettiprosessien osalta, kaikissa sekä nykyisissä että uusissa aloitteissa sekä kohdennettujen varojen lisääminen. Edistymistä institutionaalisen kulttuurin muutosta koskevien tavoitteiden toteuttamisessa olisi jatkuvasti tehostettava, ja siitä olisi raportoitava.
8. Neuvosto panee tyytyväisenä merkille raportoinnin alueellisen ulottuvuuden, jonka ansiosta on helpompi arvioida, miten aluetasolla on edistytty täytäntöönpanossa sekä hyvien käytäntöjen ja parannustarpeiden määrittämisessä. Se on myös erittäin tyytyväinen entistä laajempaan kertomukseen, joka sisältää ensimmäistä kertaa tietoa sellaisilta aloilta kuin tutkimus ja innovointi sekä kauppa ja kansainvälinen liikkuvuus, sekä kannustaa komissiota tällaisten toimien jatkamiseen. Lisäksi neuvosto pitää myönteisenä sitä, että kertomuksessa on kiinnitetty aiempaa enemmän huomiota tiettyihin aiheisiin, kuten ihmiskaupan torjuntaan, naisten poliittiseen osallistumiseen, naisten mahdollisuuksiin hyödyntää rahoituspalveluja sekä naisten ja tyttöjen taloudellisten vaikutusmahdollisuuksien vahvistamiseen.
9. Neuvosto panee merkille myönteisen kehityksen mutta toteaa, että komission, korkean edustajan ja jäsenvaltioiden on lisättävä huomattavasti toimiaan, jotta viisi toimintaa koskevaa vähimmäisvaatimusta³ voitaisiin saavuttaa. Nämä vaatimukset ovat GAP II -toimintasuunnitelman mukaan lähtökohtana sukupuolisensitiiviselle ja sukupuolijärjestelmää muuttavalle toimintamallille kaikissa EU:n ulkoisissa toimissa ja kansainvälisessä yhteistyössä. Näiden viiden vaatimuksen noudattaminen on ehdoton edellytys sille, että GAP II -toimintasuunnitelmassa asetettu 85 prosentin tavoite⁴ saavutetaan, myös jäsenvaltioissa.

---

² Asiak. 13188/18 + ADD1+2 – SWD(2018) 451 final.

³ Toimintaa koskevat vähimmäisvaatimukset ovat seuraavat: 1) OECD:n kehitysapukomitean sukupuoli-indikaattori 0 (indikaattori osoittaa hankkeille annetun pistemäärän, joka riippuu siitä, miten merkittävä on hankkeen sukupuoliulottuvuus) perustellaan aina; 2) kaikille painopistealoille laaditaan tasa-arvoanalyysi; 3) sukupuolen mukaan eriteltyjä tietoja käytetään koko hanke- ja ohjelmasyklin ja ohjelmasuunnittelun ajan; 4) tasa-arvoasioiden tuntemusta on saatavilla ja käytetään oikea-aikaisesti ohjelmasyklin aikana ja ohjelmasuunnittelussa; 5) valitaan ne GAP II -toimintasuunnitelman tavoitteet, joista on raportoitava.

⁴ Sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen 85 prosentissa kaikista uusista EU:n aloitteista vuoteen 2020 mennessä.

10. EU on edelleen sitoutunut kaikkien ihmisoikeuksien edistämiseen, suojeluun ja toteuttamiseen sekä Pekingin toimintaohjelman ja kansainvälisen väestö- ja kehityskonferenssin toimintaohjelman ja niihin liittyvien tarkistuskokousten tulosten täydelliseen ja tehokkaaseen täytäntöönpanoon ja tässä yhteydessä seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin. Edellä esitetty huomioon ottaen EU vahvistaa olevansa sitoutunut edistämään ja suojelemaan jokaisen yksilön oikeutta hallita täysin omaan seksuaalisuuteensa ja seksuaali- ja lisääntymisterveyteensä liittyviä kysymyksiä ja päättää niistä vapaasti ja vastuullisesti ilman syrjintää, pakottamista tai väkivaltaa, sekä kyseisen oikeuden toteutumista. Lisäksi EU korostaa, että kaikilla pitäisi olla mahdollisuus saada kohtuulliseen hintaan laadukasta ja monipuolista seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvää tietoa, koulutusta, kattava seksuaalikasvatus mukaan lukien, ja terveydenhuoltopalveluja. Neuvosto panee tyytyväisenä merkille yksityiskohtaisen raportoinnin seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin liittyvistä EU:n toimista uuden kehityspolitiikkaa koskevan eurooppalaisen konsensuksen mukaisesti ja korostaa, että yleistä raportointimenetelmää on parannettava. Lisäksi neuvosto korostaa, että on tärkeää edelleen saada käyttöön lisävaroja ja tukea tämän alan sidosryhmiä.
11. Lisäksi neuvosto kehottaa kaikkia EU:n toimijoita, jäsenvaltiot mukaan luettuina, olemaan edelleen sitoutuneita ehkäisemään ja torjumaan kaikenlaista seksuaalista ja sukupuoliperusteista väkivaltaa sekä asettamaan tekijät syytteeseen. Tällaista väkivaltaa on esimerkiksi parisuhdeväkivalta, vahingolliset käytännöt, kuten naisten sukuelinten silpominen sekä lapsi-, varhais- ja pakkoavioliitot, konflikteihin liittyvä seksuaalinen ja sukupuoliperusteinen väkivalta, seksuaalinen häirintä ja hyväksikäyttö, verkkoväkivalta ja -kiusaaminen. Neuvosto korostaa tässä yhteydessä uhreille annettavan avun tarvetta ja palauttaa mieleen EU:n sitoumuksen ehkäistä ja torjua kaikenlaista, myös miehiin ja poikiin kohdistuvaa, seksuaalista ja sukupuoliperusteista väkivaltaa ilman väkivallasta selvinneen seksuaaliseen suuntautumiseen tai sukupuoli-identiteettiin perustuvaa syrjintää ja sitoumuksen asettaa tekijät syytteeseen. Seksuaalinen ja sukupuoliperusteinen väkivalta on sekä sukupuolten eriarvoisuuden syy että sen seuraus. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä naisiin ja tyttöihin, joihin kohdistuu moniperusteista ja risteävää syrjintää, muuttajat, pakolaiset sekä vammaiset naiset ja tytöt mukaan luettuina.

12. Neuvosto on tyytyväinen siihen, että GAP II -toimintasuunnitelma on antanut uuden mahdollisuuden komission yksiköiden, EUH:n ja jäsenvaltioiden väliseen tiiviimpään yhteistyöhön. Tämä osoittaa, että EU:n toimijoiden keskinäisen johdonmukaisuuden ja strategisen koordinoinnin parantamisessa on edistytty kumppanimaisissa, myös tehokkaamman poliittisen ja ihmisoikeusvuoropuhelun avulla. On ratkaisevan tärkeää pitää yllä tällaista johdonmukaisuutta ja koordinoitua kansainvälisissä keskusteluissa ja foorumeilla, etenkin YK:n ihmisoikeusneuvostossa, yleiskokouksen kolmannessa komiteassa ja naisten asemaa käsittelevässä YK:n toimikunnassa, turvallisuusneuvoston avoimessa keskustelussa naisista, rauhasta ja turvallisuudesta sekä käytäessä poliittista vuoropuhelua ja ihmisoikeusvuoropuhelua kumppanimaiden kanssa.
13. Neuvosto vakuuttaa EU:n olevan vahvasti sitoutunut tehokkaaseen monenvälisyyteen ja sääntöihin perustuvaan maailmanjärjestykseen ja tukevan niitä. Tästä esimerkkinä on kumppanuus, joka käynnistettiin Spotlight-aloitteella eli EU:n ja YK:n aloitteella naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan poistamiseksi maailmasta. Lisäksi neuvosto panee tyytyväisenä merkille, että EU:lla ja sen jäsenvaltioilla on johtoasema tuettaessa kansainvälisiä aloitteita, joilla edistetään naisten ja tyttöjen kaikkien ihmisoikeuksien täyttä toteutumista, sukupuolten tasa-arvoa sekä naisten ja tyttöjen vaikutusvallan vahvistamista, ja kannustaa yhteistyön jatkamiseen ja strategisiin kumppanuuksiin YK:n, muiden monenvälisten organisaatioiden ja kansalaisyhteiskunnan kanssa, jotka ovat tässä suhteessa EU:lle elintärkeitä kumppaneita. Neuvosto toteaa jälleen EU:n olevan vahvasti sitoutunut YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 ja sen pohjalta annettujen päätöslauselmien täydelliseen täytäntöönpanoon. Neuvosto vahvistaa sitoutuneensa lisäämään naisten osallistumista konfliktien ehkäisyyn ja ratkaisemiseen, rauhanneuvotteluihin, välitystoimintaan ja rauhanrakentamiseen, etenkin edistämällä naisten johtajuutta ja tukemalla kansalaisyhteiskunnan ja ruohonjuuritasolla toimivien naisjärjestöjen roolia. Neuvosto viittaa synergioihin naisista, rauhaa ja turvallisuutta koskevan EU:n strategisen toimintamallin kanssa ja korostaa näitä synergioita.

14. Neuvosto suhtautuu myönteisesti siihen, että sukupuolten tasa-arvo on näkyvämmiin mukana EU:n poliittisissa kannoissa ja kumppanimaiden kanssa käydyissä vuoropuheluissa, ja kehottaa sisällyttämään sukupuolinäkökulman säännöllisesti toimintaan sekä kaikkeen politiikkaan ja poliittisiin vuoropuheluihin, jotka koskevat muita tärkeitä aloja, kuten työllisyyttä, kauppaa, julkista varainhoitoa, julkishallinnon uudistamista, liikennettä, energiaa, maataloutta, ympäristöä, koulutusta, terveyttä, infrastruktuuria sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.
15. Neuvosto korostaa, että kansalaisyhteiskunnan kanssa on tärkeää tehdä tiivistä yhteistyötä, kun GAP II -toimintasuunnitelmaa pannaan täytäntöön ja kun pyritään yleisemmin saavuttamaan kestävä kehityksen tavoitteita. Tässä suhteessa neuvosto pyytää komission yksiköitä ja EUH:ta jatkamaan ja tehostamaan yhteistyötä sukupuolten tasa-arvoa sekä naisten ja tyttöjen vaikutusvallan vahvistumista edistävien kansalaisjärjestöjen kanssa ja näiden järjestöjen kuulemista. Tämä pitäisi tehdä kaikilla GAP II -toimintasuunnitelman täytäntöönpanon tasoilla, tasa-arvoanalyysi mukaan luettuna, ja kaikissa ohjelmasuunnittelun ja toimintapoliittisten syklien vaiheissa. Tarve lisätä naisjärjestöjen ja naispuolisten ihmisoikeuksien puolustajien turvallisuutta olisi otettava asianmukaisesti huomioon.
16. Samalla neuvosto toistaa, että miehet ja pojat on otettava mukaan sukupuolten eriarvoisuuden poistamiseen, heidät on saatava paremmin tiedostamaan sukupuolten eriarvoisuuden vaikutukset ja lisäksi on edistettävä heidän aktiivista ja mielekästä rooliaan käyttäytymismallien muutosten tukemisessa, syrjiviin sosiaalisiin normeihin puuttumisessa ja sukupuolistereotyyppien torjumisessa.
17. Neuvosto pyytää komission yksiköitä, EUH:ta ja jäsenvaltioita käyttämään järjestelmällisesti tasa-arvoanalyysia, tasa-arvokysymysten valtavirtaistamista, sukupuolen mukaan eriteltyjä tietoja ja sukupuolisensitiivisiä indikaattoreita kaikkien EU:n ulkoisten toimien määrittely-, suunnittelu-, täytäntöönpano-, seuranta- ja arviointiprosesseissa. Tämä on edellytys sille, että sukupuolijärjestelmää muuttava toimintamalli toteutuu EU:n ulkoisissa toimissa ja kansainvälisessä yhteistyössä. Rahoitus- ja teknisen tuen antamista kumppanimaille tasa-arvotilastojen laatimista ja käyttöä varten olisi harkittava.

18. Ottaen huomioon GAP II -kertomuksen tavoitteen seurata vuosikohtaisesti, miten kukin EU:n toimija on pannut täytäntöön sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevaa toimintasuunnitelmaa, neuvosto pitää myönteisenä komission yksiköiden ja EUH:n aikomusta ottaa seuraavalla raportointikaudella mukaan laadullisia tietoja. Tämä analyysi voisi olla ensimmäinen askel kohti GAP II -toimintasuunnitelman täytäntöönpanon lopullista arviointia, jota GAP II -toimintasuunnitelmassa edellytetään ja joka tulee olemaan perusta sen jatkumiselle. Lopullisen arvioinnin ja siihen sisältyvien suositusten olisi katettava valikoitu joukko GAP II -toimintasuunnitelmassa asetettuja tavoitteita, erityisesti institutionaalisen kulttuurin muutokseen ja naisten taloudellisiin vaikutusmahdollisuuksiin liittyvät tavoitteet. Arvioinnissa olisi analysoitava myös sitä, miten GAP II -toimintasuunnitelma myötävaikuttaa kestävä kehityksen tavoitteen 5 saavuttamiseen ja Agenda 2030 -toimintaohjelman toteuttamiseen. Lisäksi neuvosto rohkaisee komission yksiköitä ja EUH:ta edelleen selvittämään yksinkertaisia ja helppokäyttöisiä raportointimekanismeja ja kyselylomakkeita sekä edistämään asiaa koskevaa viestintää ja tiedonvaihtoa.
